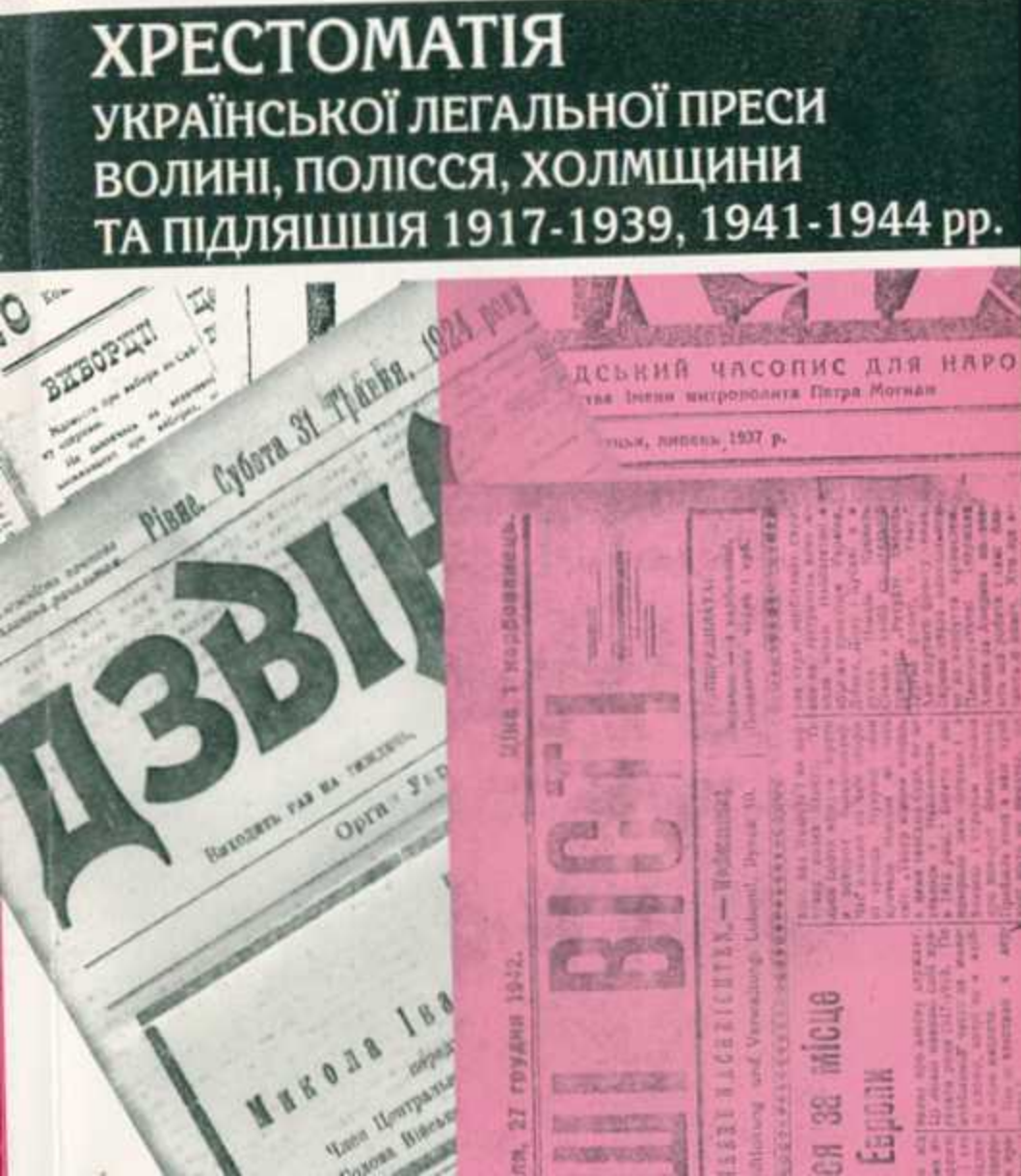

Ігор ПAVЛЮК
Микола МАРТИНЮК

ХРЕСТОМАТІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕГАЛЬНОЇ ПРЕСИ ВОЛИНІ, ПОЛІССЯ, ХОЛМЩИНИ ТА ПІДЛЯШШЯ 1917-1939, 1941-1944 рр.

070(477.8)(091)
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

17 12

ЛУЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ігор ПАВЛЮК
Микола МАРТИНЮК

ХРЕСТОМАТІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕГАЛЬНОЇ ПРЕСИ
ВОЛИНИ, ПОЛІССЯ, ХОЛМЩИНИ
ТА ПІДЛЯШСЯ 1917-1939, 1941-1944 рр.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»
Інв. № 19298

УДК 070 (477.8) (091)

ББК 76.2 г (4УКР 3)

П 12

Павлюк І., Мартинюк М. Хрестоматія української легальної преси Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917-1939, 1941-1944 рр. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2005. – 428 с.

У хрестоматії підбрано найцікавіші і найрепрезентабельніші оригінальні публікації за одинадцятьма тематичними напрямками, які були видруковані на шпальтах української легальної преси Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя у 1917-1939, 1941-1944 роках. Видання вміщує повністю невідомі або маловідомі на сьогодні додаткові ілюстративні матеріали до книги «Українська легальна преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917-1939, 1941-1944 рр.» І. Павлюка, яка побачила світ у львівському видавництві «Каменярь» 2001 року.

Для журналістів, пресознавців, істориків, краєзнавців, бібліографів, культурологів, філологів, студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів, усіх, хто цікавиться історією української преси.

Рецензенти:

доктор філологічних наук, професор **Ігор Михайлин** (м. Харків),
доктор філологічних наук, професор **Наталія Сидоренко** (м. Київ),
доктор філологічних наук, професор **Олександр Рисак** (м. Луцьк),
кандидат філологічних наук, доцент **Віктор Зубович** (м. Луцьк)

*Друкується за постановою вченої ради
Луцького гуманітарного університету
(протокол № 2 від 16 листопада 2004 року)*

ISBN 966-8770-07-2

© Ігор Павлюк, 2005
© Микола Мартинюк, 2005
© ПВД «Твердиня», 2005

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ I. Національно-патріотична проблематика	7
Наші гасла	7
<i>Горемика Іван</i> . Українці чи «русіни»	7
Микола Іванович Міхновський	8
<i>Дніпровський</i> . Фікція й дійсність	9
<i>Броше Густав</i> . Україна і її великий національний поет Тарас Шевченко	11
<i>Певний П.</i> Українізація на Україні	13
<i>І. К.</i> Суспільно-державні ідеали Тараса Шевченка	16
<i>Ковалевський Олександр</i> . Помилка чи дієва конечність?	18
На шляху до розвитку церковного життя	20
Коли згадуємо Симона Петлюру...	23
Україна та Московщина	26
<i>Яценюк Ол.</i> Нарід і церква	27
Україна – посередником західної культури	28
Німецька преса про Україну	29
<i>В. Ю.</i> Демократія і націоналізм	30
<i>Полтавець М. Т.</i> Шевченко і церква	31
Короткий огляд української історії в німецькій пресі	32
<i>Витвицька Марія</i> . Завдання жінки в сучасну пору	34
<i>Ольхівський Б.</i> Полісся й Волинь	35
Українець, який зрозумів вагу часу, звертається до українського народу	40
<i>Кибалюк Неофіт</i> . Соловки: Мучеництво останнього отамана Запорізької Січі	42
Розділ II. Політика і моральність	45
<i>А. С.</i> З царства хаосу і руїни	45
<i>Чераєвський Петро</i> . Облудна манія	47
<i>Ігнатович В.</i> Агонія соціалістичної доктрини	49
(-ий). Редактор «Українського Життя» Микита Матієнко на волі	51
Чому не давали дозволів на вистави	52
<i>Фестер Ф. В.</i> Політика і моральність	53
<i>Бензи Р. Ю.</i> Ісус Христос – Бог і чоловік	57
<i>Залозецький В.</i> Добра влада і релігія	60
Влада і конституція	62
Українська політика московських більшовиків	63
Боротьба з українством на Рад. Україні	64
Нарід і партії	66

<i>Галаган М.</i> Образ майбутнього	67
<i>Певний Петро.</i> Праця яничарів	70
<i>Певний П.</i> На теми дня: Союз (Спілка) визволення України	72
<i>Санський М.</i> Росія й Україна: Трохи спогадів з нагоди роковин Т. Шевченка	74
Щезли Остап Вишня, Дмитро Загум і Іван Ткачук	75
<i>Карий П.</i> «Культурна і спокійна Америка»	75
Все «во імя русской культуры»	77
<i>Боровець Тарас.</i> Полісся на манівцях (Від власного кореспондента)	77
<i>Кибалюк Неофіт.</i> Валуєвщина і доклад Російської Академії Наук з 1904 року	78
Два роки большевицького терору на ЗУЗ	81
<i>Луговий Андрій.</i> Український нарід і жиди	82
Мотор і простір: Таємниця німецьких успіхів у війні на Сході	83
Жиди та боротьба за волю України	84
У К. Москва – руїник українських святинь	86
Два фронти – два світи	88
Пльотки і дійсність	89
Європа звільняється від жидів	90
Кнут Гамсун про Рузвельта	91
Від «інтернаціоналізму» до «слов'янофільства»	92
Лист Сталіна до Папи Пія XII	93
Советський імперіалізм без рукавичок	94
<i>Гриненко Юр.</i> 22 червня – річниця початку визвольної боротьби проти більшовизму	97
Також і ми боремося за місце серед народів Європи	98
Брехня і правда	100
«І звоюєш усіх народів»: Від Ханаану до Вінниці – жидівські масові вбивства в історії	101
Блеф і брехні	102
Жидівська спроба опанувати світ	103
Невідраднa доля Англії	104
Советський Союз не бажає розмовляти на тему Польщі	105
<i>Павленко О.</i> Говорять числа: Тільки «квіти»	105
<i>Павленко О.</i> Говорять числа: Бенкет смерті	106
Гробокопателі культури	107
Ганебний обман	108
Розшарування українського суспільства	108
Розділ III. Дискусії	110
Дві промови про Шевченка в Російській Державній Думі	110
Російська преса в справі відокремлення Галичини	112
Пресовий огляд	113
З преси польської	115
Промова українського посла Павла Васильчика в Польському Сеймі дня 17 жовтня ц. р. (в скороченню)	116
<i>Табінський Петро.</i> Мова Богослуження	119
<i>Л. Р.</i> Натура промовила: З приводу виступу М. Горького	122
Українці, Україна і жидівська преса	122
<i>Власовський Ів.</i> Поезія Шевченка в світлі релігійної думки	123

Відозва проти комуністів греко-катол. Митрополита А. Шептицького	130
У чому Голгофа православ'я в Польщі	133
<i>Тарнавський Мих.</i> Комунізм у світлі християнського світогляду	136
<i>Евінс.</i> Боротьба світоглядів	138
Європа пізнає жидівство	139
Смерть богів	140
Розділ IV. Соціальна сфера	142
<i>Биковський Л.</i> Проблеми волинського життя	142
Факти і цифри про Німеччину	145
Україна в цифрах	147
Молодь	149
«Наші очі звернені на Україну!»: 3 життя українських полонених у Німеччині	150
Актуальні питання української політики: Освідчення	
Райхскомісара Еріха Коха	151
Один рік німецької цивільної влади в Україні	154
Розшарування українського суспільства	155
Поневолення советської жінки	156
Шлях молоді	157
<i>І. З.</i> Закріпачення селянства в СРСР	158
Помста жидо-більшовиків над українським населенням	159
<i>М. Д.</i> Роля жидівства в господарському житті України	160
Страхіття в Совегах: Що оповідають перебіжчики	162
Людська резерва обох ворожих сторін	163
Волинське життя: Організаційний рух	165
Розділ V. Селянське питання	169
Життя на Волині й Поліссю	169
Небезпечний шлях: На розвагу «комунізуючим»	172
У світлі столичної преси: Про Волинську ординацію	174
Взаємовідносини між Україною й Європою	175
Розділ VI. Церковне життя	177
<i>Ваврисевич М.</i> Церковне питання	177
<i>Черкавський М.</i> Наше духовенство	179
<i>Любарський Семен.</i> Церква на Холмщині	184
Духовенство і політика	186
Понтій Питлат	188
<i>Лотоцький О.</i> Церковна соборність	189
За українізацію православної церкви	192
<i>Подольан С.</i> «Бей і кричі, що тебе б'ють!»	194
<i>Л. К.</i> За права рідної мови в церкві (Початок)	195
<i>Л. К.</i> За права рідної мови в церкві (Продовження)	198
<i>Л. К.</i> За права рідної мови в церкві (Закінчення)	200
<i>С. Є.</i> Загальне положення православної церкви в Польщі в кінці XVIII в.	204
За 9 місяців	208
Куди ведемо православну церкву на Волині	211
<i>К. М.</i> Православна церква в Польщі в 1935 р.	213

<i>Сакович Є.</i> Історія приєднання Київської Митрополії до Московського патріархату	216
На шляху до розвитку церковного життя	221
Юнацькі церковні братства в старовину	225
<i>Юр. Кр.</i> Християнство на Україні-Русі до св. Володимира Великого	229
Кому підпорядковують нашу церкву	231
<i>Вір.</i> Думка православного українця	232
<i>Кибалюк Неофіт.</i> Большевизм і Церква	233
Берлінські церкви	235
Червоний патріарх Сергій	236
Церковна політика советів	237
Автокефальні змагання в Українській Православній Церкві	237
Розділ VII. Пресові питання	240
<i>Яринович А.</i> Українська преса в Америці	240
<i>В.</i> На допомогу нашій пресі	242
(-о). Новинка	243
До читачів і передплатників «Українського Життя»	243
<i>Пристапа Хома.</i> Смутні роковини	244
<i>Фірак Михайло.</i> Хорватська християнська преса	245
<i>Francsinus.</i> Огляд преси: Про стан винятковий	247
Огляд преси	248
Відкритий лист до редакції «Громадського Голосу»	251
Ідеологічний напрямок «Рідної Хати»	252
У ролі провокатора виступила в Польщі російська преса	259
Огляд преси: На протилежному біруні	260
<i>Іох.</i> Преса	261
Преса як засіб жидівського панування	262
Розділ VIII. Наукові проблеми	264
<i>Степанко Іван.</i> Історія українського правопису	264
<i>Біднов В.</i> Дослідження церковної історії в православних країнах	266
<i>К. В.</i> Українська Академія Наук в Уфі	270
<i>А. С.</i> Світи і українська мова	270
Німецько-українські взаємини в дзеркалі української мови	271
«Злікавідована» наука в СССР	272
<i>В. С.</i> Населення Волині в світлі польської статистики	273
<i>Вільшина М.</i> Первопочини архіву м. Львова	276
Розділ IX. Освіта	279
<i>Валинянин.</i> Острозька «Академія»	279
Історія Холмищини	287
<i>Л. К.</i> Корисна праця на Луччині	289
<i>О. Б.</i> Гримаси советської культури	290
Большевизм та школа	293
Розділ X. Культура	295
На 110 роковини народження Тараса Григоровича Шевченка	295
<i>Павлович В.</i> Сучасна літературна творчість Наддніпрянщини	296
<i>Дмитрович А.</i> На літературному безпутті	299

Дух Прометей	301
Тарас Шевченко	302
Дорошенко Вол. Шевченко і Волинь	303
Шевченко і Пушкін	306
Комунізм перших християн	308
<i>Ільницький М.</i> Незабутній пам'яті Лесі Українки	310
Тарас Шевченко як християнин	311
<i>Л. Л.</i> З приводу Шевченківської річниці	314
<i>Данилевич Роман.</i> Дещо про нашу бібліотеку	315
Укр. мудрець Григорій Сковорода	316
Літературна діяльність Симона Петлюри	319
<i>Яринич С.</i> Українська літературна творчість у 1936 році	321
<i>Лотоцький Олександр.</i> Християнство на Україні за перших князів	324
<i>Дніпров К.</i> Моральна інквазіція	328
<i>Н. Х.</i> З мистецького життя	330
<i>В. П.</i> «Мина Мазало» на сцені Волинського Обласного Театру	331
Літературно-наукова хроніка	332
Театр нової доби	332
Шевченко на Волині	334
Література й мистецтво: Аркадій Животко: Острогожчина – осередок Подоня	335
Література й мистецтво: Із спілки українських письменників у Львові	337
<i>Бжеський.</i> Корнійчукова пародія на Хмельниччину	340
Складачі «од» Сталінові	341
<i>Бжеський Р. Г.</i> Кеніг – сучасник Гоголя про нього і його творчість	342
<i>Бжеський Р.</i> Гергардт Гавтман і українські переклади його творів (З нагоди 80-літніх роковин народження)	343
Ціна американської культури	344
<i>Самчук Улас.</i> Дещо про театр	346
Тарас Шевченко і твори світового мистецтва	347
Шевченко на Волині	348
Друга мистецька виставка в Києві	349
Нові книжки про большевиків	349
80 років української опери	350
<i>Самчук Улас.</i> Літературно-Науковий Вісник	352
<i>Кибалюк Неофіт.</i> Український театр	353
<i>Кибалюк Неофіт.</i> Потрійна цензура	354
<i>Кибалюк Неофіт.</i> Театр	356
Старе й нове в народному театрі	357
«Лісова пісня» Л. Українки та «Затоплений дзвін» Гавтмана (Початок)	358
«Лісова пісня» Л. Українки та «Затоплений дзвін» Гавтмана (Закінчення)	360
Театр у Дубні: Опера «Запорожець за Дунаєм»	361
<i>Борисик В.</i> Театр в провінції	362
Дубенський театр: Жанр не підфарбованого слова	363
Піонер українського модернізму	364

Розділ XI. Калейдоскоп	367
Звідки взявся редактор (Японська казочка)	367
<i>Паалович В.</i> Духово-культурний регрес	368
<i>В-енко В.</i> Рослини і війна	369
<i>Шумовський Ю.</i> Праісторія Волині	370
Історія календаря	372
Боротьба за життя серед рослин	373
Покликання варягів	374
<i>Я. Д.</i> Які книжки були в старовину	375
Історія культури написана на зоряному небі	376
Найстарші мистецькі твори людини	377
<i>Животко А.</i> Українська мова	378
<i>Самчук Улас.</i> Поезія і вірші	379

Бібліографія української легальної преси Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917-1939, 1941-1944 рр.	381
Видання 1917-1939 рр.	381
Воєнні видання	402

Список скорочень	405
-------------------------	-----

Іменний покажчик	406
-------------------------	-----

Покажчик періодичних видань	421
------------------------------------	-----

Наукове видання

**ПАВЛЮК Ігор Зиновійович,
МАРТИНЮК Микола Іванович**

**ХРЕСТОМАТІЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ЛЕГАЛЬНОЇ ПРЕСИ
ВОЛИНІ, ПОЛІССЯ, ХОЛМЩИНИ
ТА ПІДЛЯШШЯ 1917-1939, 1941-1944 рр.**

Редактор **Віктор Березнюк**
Художній редактор **Володимир Камінський**
Набір **Зоряни Мамотюк, Тетяни Біднюк,
Ірини Костюк і Євгена Комарова**
Макет і верстка **Валентина Вінничука**
Коректор **Лариса Мартинюк**

Підписано до друку 11.04.2005. Формат 84x108 1/32.
Папір офсетний. Гарнітура Myriad. Ум. друк арк. 33,02. Обл.-вид. арк. 34,74.
Наклад 1000 прим. Зам. 286.

Поліграфічно-видавничий дім «Твердина»
г/с-9, м. Луцьк-21, 43021,
тел: 8-050-2950250
tverdyna@ukr.net

Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення України
ДК № 2030 від 14.12.2004 р.

Друк і палітурні роботи ВАТ «Волинська обласна друкарня»
просп. Волі, 27, м. Луцьк, 43010,
тел: 4-25-01, 4-25-07, 4-41-73

Свідоцтво Держкомінформу України ДК № 1350 від 13.05.2003 р.

Павлюк І., Мартинюк М.

П 12 Хрестоматія української легальної преси Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917-1939, 1941-1944 рр. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2005. – 428 с.

ISBN 966-8770-07-2

У хрестоматії підбрано найцікавіші і найрепрезентабельніші оригінальні публікації за одинадцятьма тематичними напрямками, які були видрукувані на шпальтах української легальної преси Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя у 1917-1939, 1941-1944 роках. Видання вміщує повністю невідомі або маловідомі на сьогодні додаткові ілюстративні матеріали до книги «Українська легальна преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1917-1939, 1941-1944 рр.» І. Павлюка, яка побачила світ у львівському видавництві «Каменяр» 2001 року.

Для журналістів, пресознавців, істориків, краєзнавців, бібліографів, культурологів, філологів, студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів, усіх, хто цікавиться історією української преси.

**УДК 070 (477.8) (091)
ББК 76.2 г (4УКР 3)**

Ігор ПАВЛЮК — письменник, науковець. Кандидат філософських наук. Лауреат щорічної Літературної премії.

Народився в селі Ужові Ровенського повіту на Волині 1 січня 1967 року. Закінчив у Ленінградському вищому військовому інженерному училищі. Будучи дорослою особою записався до армії. Після повернення додому працював кореспондентом Київської районної газети. 1992 року звільнив з відпочинку факультет журналістики Львівського державного університету ім. Івана Франка. Працював на радіо, у різних пресі, вступив до Інституту національного дослідження центру перекладу НАН України в Львові, викладачем Львівського національного університету ім. Івана Франка.

1996 року захистив кандидатську дисертацію на тему «Міфологія — Влада — Преса: історико-типологічний аналіз» в Інституті журналістики Київської національної університету ім. Тараса Шевченка.

У 1999 та 2000 роках був у творчому відпочинку у Сполучених Штатах Америки.

Автор книг, прямих — «Острів жінності» (1990), «Інституційний міф» (1993), «Голос дитини Мисливця» (1994), «Світло врання» (1995), «Ангельська жінність» (1998), «Світлиця» (2002), «Число ілюзій» (2002), «Кандидатська дисертація» (2004), «Биття сонячної води» (2005), «Матильда» (2005); прози — «Білий дуб деревця племені протів» (2003), «Монастир» — «Міфологія — Влада» — Преса, історико-типологічний аналіз» (1997), «Українська релігійна преса Волині, Поділля, Наддніпрянщини та Подкарпаття 1917-1939, 1945-1949 рр.» (1997), «Журналістика і пресистика Бровків» (2003), «Християнська преса Волинської області 1839-1941, 1944-2000 рр.» (2004).

Дітей, творчі паропляшки за кордоном. Член Національної спілки письменників України.

Варіант Ігор Павлюк — старшина наукового співробітника Інституту літератури НАН України.

Михайло МАРТИНЮК — поет, прозаик, літературний критик, публіцист, видавець. Кандидат філософських наук.

Народився в селі Залісся Золотунського повіту на Рівнощині 14 березня 1971 року. 1988-1990 рр. здобував фах перекладача в Луцькому педагогічному університеті ім. Ярослава Мудрого. 1995 року закінчив з відзнакою факультет української філології Волинського державного університету ім. Лесі Українки.

Упродовж 1990-1994 років навчався в аспірантурі при ІДУ ім. Лесі Українки. 2000 року захистив кандидатську дисертацію на тему «Свідомість художнього втілення національної ідеї в творчості Богдана-Іванка Самборника» в Інституті літератури НАН України.

1991-1993 рр. працював у редакції газети «Педагог» Луцького державного педагогічного інституту ім. Лесі Українки; 1993-1995 рр. — на посаді редактора із співредактора часопису «Ангельський» ІДУ ім. Лесі Українки, а також — директор Луцької альтернативної редакції радіомовлення. 1998-1999 рр. закінчив музей ім. Лесі Українки, викладав історію української літератури в Історико-Українському літературно-критичному факультеті української ІДУ. 1999-2006 рр. — автор інформаційно-інформаційної прески «Книжкарство» на радіостанції «Луцьк», з 2002 року — генеральною літературною програмою «Фонанти», з 2006 року — літературно-мистецької програми «Книжкарство» в Інтернеті.

Автор книг, прямих — «Свідомість злощастя» (1997), «Грибний дощ» (2004), добірки з дванадцятих «Сторін життя» (1999), «Світлиця» (2000) літературно-критичних публіцистик у науковому виданні «Літературні студії», «Сторінки самостійки», «Свідомість історичного літературно-мистецького журналу «Горенка», часописів «Формісти», «Книжкарство».

Член Національної спілки письменників України і Волинського Академічного дому. Неві Міхалко Мартинюк — поет, заступник завідувача відділу журналістики Луцького гуманітарного університету, директор науково-видавничого дому «Тваринка».

Інтердугина
Листопад 2011

ISSN 2093-2170-02-1

